

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 158/2023-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Petejovou, Hlavná 20, Košice, proti postupu Okresného súdu Bardejov v konaní sp. zn. 2C/127/08 a proti postupu Krajského súdu v Prešove v konaniach sp. zn. 1Co/28/2011, 1Co/63/2013, 1Co/64/2013, 1Co/65/2013, 1Co 11/2020 a sp. zn. 1Co/14/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznať jej finančné zadosťučinenie 16 500 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka podala 19. novembra 2003 na Okresnom súde Bardejov (ďalej len „okresný súd“) žalobu o náhradu škody 302 486,28 eur z dôvodu stavebných zásahov (zmena z rodinného domu na ubytovňu) do nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve sťažovateľky. V roku 2008 okresný súd konanie proti žalovanej 2 zastavil a vo zvyšnej časti bola vec vylúčená na samostatné konanie (sp. zn. 2C/127/08). Vo veci samej okresný súd rozhodol rozsudkom z 22. septembra 2010 tak, že žalobu sťažovateľky zamietol z dôvodu premlčania uplatneného práva na náhradu škody.

Sťažovateľka podala odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 1Co/28/2011-137 z 22. júna 2011, ktorého potvrdzujúci výrok vo veci samej nadobudol právoplatnosť 1. augusta 2011. Týmto rozsudkom krajský súd zrušil pre nepreskúmateľnosť výrok rozsudku okresného súdu o trovách konania a v tomto rozsahu vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, avšak nezaplatila súdny poplatok za dovolanie.

3. O trovách konania potom okresný súd rozhodol uznesením z 18. decembra 2012 v spojení s opravným uznesením z 28. januára 2013 tak, že sťažovateľke uložil povinnosť náhrady trov žalovaného v sume 9 072,53 eur. Krajský súd potom na odvolania sťažovateľky uznesením č. k. 1Co/63/2013, 1Co/64/2013 a č. k. 1Co/65/2013 z 29. októbra 2013 potvrdil zastavenie dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, zrušil uznesenie okresného súdu z 18. decembra 2012 o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľka podala 14. januára 2014 dovolanie (proti zastaveniu skoršieho dovolacieho konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku), ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky 29. júna 2016 odmietol.

4. Okresný súd uznesením z 26. februára 2020 rozhodol, že sa stranám konania náhrada trov konania nepriznáva. Žalovaný proti nemu podal odvolanie. Krajský súd uznesením z 25. júna 2020 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu a sťažovateľke priznal náhradu trov odvolacieho konania. Uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 5. augusta 2020. Následne uznesením vyššieho súdneho úradníka z augusta 2020 okresný súd rozhodol o výške trov odvolacieho konania tak, že zaviazal žalovaného nahradiť sťažovateľke 1 567,39 eur, čo predstavuje trovy právneho zastúpenia sťažovateľky v konaní o odvolaní proti uzneseniu z 26. februára 2020. Žalovaný podal proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť, o ktorej rozhodol sudca uznesením z 10. novembra 2020 tak, že žalovanému uložil povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy odvolacieho konania 137,59 eur spočívajúce v trovách právneho zastúpenia. Uznesenie sudcu bolo sťažovateľke doručené 27. novembra 2020.

5. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu z 10. novembra 2020 ústavnú sťažnosť, ktorej ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 105/2021-52 z 13. júla 2021 vyhovel, napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom vyhovenia bolo porušenie kontradiktórnosti konania, keďže sťažnosť žalovaného proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z 25. júna 2020 nebola sťažovateľke doručená s možnosťou zaujať k nej stanovisko. Nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 14. augusta 2021.

III.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka namieta extrémnu dĺžku trvania konania okresného súdu, a to tak v merite, ako aj v procese rozhodovania o náhrade trov konania. Poukazuje na obdobia nečinnosti, nesústreďenosť a neefektívnosť procesného postupu okresného súdu, ako aj na celkovú dĺžku konania.

7. Sťažovateľka tiež vo vzťahu k rozhodovaniu o náhrade trov konania zdôrazňuje, že pôvodne si voči nej žalovaný uplatňoval toto právo v sume 10 060,03 eur. Neskôr mu okresný súd priznal

nárok na náhradu trov v sume 9 072,53 eur. Pritom uvádza, že v jej prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) spočívajúce v jej sociálnom postavení (starobná dôchodkyňa).

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu, a to (i) právnu a faktickú zložitosť veci, (ii) správanie účastníka, (iii) postup súdu (I. ÚS 41/02) a význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

10. V sťažovateľkinej veci ústavný súd skutkovo nespochybňuje celkovú dĺžku konania, ktoré prebieha od roku 2003. Na druhej strane nemožno prehliadnúť procesný „vývoj“ konania spätý s definovaním jeho predmetu v jednotlivých fázach relevantných predovšetkým z pohľadu kritéria významu pre sťažovateľku.

11. Konanie vo veci samej bolo právoplatne ukončené v roku 2011. Ak teda sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že žiada vysloviť porušenie svojich označených práv postupom okresného súdu „*vrátane obdobia konania o veci samej (od 19.11.2003 - do 01.08.2011)*“, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ústavnú sťažnosť podala v auguste 2021, teda po uplynutí 10 rokov od právoplatnosti rozhodnutia (okresného súdu i krajského súdu) v merite.

12. Ústavný súd však berie do úvahy pohľad na sporové konanie o žalobe sťažovateľky ako celok, teda vrátane fázy konania, ktorej predmetom bolo rozhodovanie o náhrade trov konania (rozsudok ESLP vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11). Aj vo vzťahu k tejto etape konania však ústavný súd prízvukuje kritérium významu predmetu rozhodovania pre sťažovateľku, ktorý je *in abstracto* daný tým, že agenda trov konania predstavuje vedľajšiu agendu s podstatne nižším vplyvom na stav právnej neistoty ako pri nerozhodnutí veci samej (III. ÚS 451/2022). *In concreto* zas ústavný súd upozorňuje, že hoci si žalovaný v konaní voči sťažovateľke uplatňoval náhradu trov konania v sume cca 10 000 eur, vo februári 2020 okresný súd rozhodnutím žiadnej zo sporových strán náhradu trov konania nepriznal. Na odvolanie žalovaného bolo predmetné rozhodnutie v júni 2020 potvrdené a sťažovateľke bol priznaný nárok na náhradu trov konania o odvolaní žalovaného v rozsahu 100 %. Teda od 5. augusta 2020 (právoplatnosť uznesenia krajského súdu z 25. júna 2020) už neexistovala právna neistota sťažovateľky vo vzťahu k žalovaným uplatnenému nároku na náhradu trov konania vo veci samej,

ba dokonca ani neistota o základe nároku na náhradu trov konania o odvolaní žalovaného proti uzneseniu o náhrade trov konania vo veci samej. Sťažovateľkina argumentácia o právnej neistote v dôsledku žalovaným uplatnenej sumy náhrady trov je preto ku dňu podania jej aktuálnej ústavnej sťažnosti celkom nedôvodná.

13. Od 5. augusta 2020 predmetom stále prebiehajúceho konania zostala len výška (výpočet) trov konania o odvolaní žalovaného proti uzneseniu, ktorým nebola náhrada trov priznaná žiadnej zo sporových strán, čo je z hľadiska práv, ktorých porušenie sa ústavnou sťažnosťou namieta, znovu relevantné kvôli kritériu významu veci pre sťažovateľku. Aj o tejto otázke však bolo právoplatne rozhodnuté v novembri 2020 s výsledkom, že žalovaný má sťažovateľke zaplatiť 137,59 eur.

14. Proti uzneseniu sudcu z 10. novembra 2020 síce sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť (I. ÚS 105/2021), ústavný súd však upozorňuje, že predmet konania o výške náhrady trov konania a predmet konania o ústavnej sťažnosti nemožno stotožňovať. Uvedená charakteristika je v prípade sťažovateľky umocnená tým, že svoju ústavnú sťažnosť dominantne založila na nerešpektovaní jej procesného práva vyjadriť sa k sťažnosti, ktorú podľa CSP podal žalovaný proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov odvolacieho konania. Výlučne na tejto kritike napokon aj ústavný súd založil svoj vyhovujúci nález č. k. I. ÚS 105/2021-52 z 13. júla 2021. Ďalší priebeh konania sa tak v dôsledku záväzného právneho názoru vysloveného v kasačnom náleze ústavného súdu už nemal koncentrovať na revíziu právneho posúdenia ústiaceho do výpočtu sumy trov odvolacieho konania, ale len na odstránenie procesného pochybenia v postupe okresného súdu. V týchto procesných okolnostiach podala sťažovateľka aktuálne predbežne prerokúvanú ústavnú sťažnosť, ktorou namieta prietahy v postupe okresného súdu a krajského súdu.

15. Vývoj sťažovateľkou kritizovaného konania sa vyznačoval postupným zužovaním jeho predmetu, v dôsledku právoplatných rozhodnutí v merite (rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu; v merite právoplatné 1. augusta 2011), v otázke nároku na náhradu trov konania (5. august 2020) a v otázke výpočtu výšky náhrady trov konania o odvolaní proti rozhodnutiu o nároku na náhradu trov konania (27. november 2020). V čase podania aktuálnej ústavnej sťažnosti (august 2021) sa už konanie malo sústrediť na doručenie sťažnosti podanej žalovaným podľa CSP s následným rozhodnutím o výške trov za jeden úkon právnej služby, ktorý v prospech sťažovateľky jej právny zástupca uskutočnil. Z toho ústavný súd vyvodzuje, že aj napriek dlhotrvajúcemu konaniu o žalobe sťažovateľky táto svoju ústavnú sťažnosť podala v čase, keď význam formálne prebiehajúceho konania dosahoval z pohľadu jej označených práv zanedbateľnú intenzitu. Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nedochádza k porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, a to bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 103/07). Preto ústavný súd sťažovateľkinu ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti zostalo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami formulovanými v sťažnostnom petite (príkaz konať, finančné zadosťučinenie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu